

FOLKETINGET

Europaudvalget og Finansudvalget

Folketingets Økonomiske Konsulent

EU-note

Til: Udvalgenes medlemmer

Dato: 16. april 2015

Det Europæiske Semester: Danmarks Konvergensprogram 2015

Danmarks Konvergensprogram 2015 indgår både i **Det Europæiske Semester** og **Det Nationale Semester**. Regeringen fremsendte det meget detaljerede og omfangsrige konvergensprogram til EU-kommissionen den 27. marts 2015.

Konvergensprogrammet viser, ifølge regeringen, at det går den rigtige vej i dansk økonomi. De meget lave renter og faldet i olieprisen styrker væksten i år. I Konvergensprogrammet er **vækstskønnet for 2015** hævet til 1,6 pct. Det er 0,2 pct. -point højere end skønnet i den seneste konjunkturvurdering i Økonomisk Redegørelse, december 2014.

Fra et skønnet strukturelt underskud på 0,5 pct. af BNP i 2016 **forbedres den strukturelle saldo** gradvist frem mod 2020, hvor der forventes strukturel balance mellem de offentlige indtægter og udgifter.

Fremgangen på arbejdsmarkedet styrker grundlaget for stigende privat forbrug. Forbruget understøttes også af udviklingen på boligmarkedet. Boligpriserne er på vej op, og antallet af tvangsauktioner er lavt. Samtidig er forbrugertilliden steget til samme niveau som i midten af 00'erne.

Det er en central målsætning, at **væksten frem mod 2020** skal forøges med i alt 40 mia. kr. via politiske initiativer svarende til 2 pct. af BNP.

Vækstmålsætningen skal opfyldes gennem tiltag i to reformspor. Reformspor 1 er rettet mod tiltag, som forbedrer erhvervslivets rammevilkår. Reformspor 2 sigter mod at videreføre og udbygge initiativer til at øge uddannelsesniveaet. **Samlet set er der allerede nu realiseret bidrag for i alt ca. 31 mia. kr. Der resterer således 9 mia. kr. i reformer.**

Herudover findes et 3. reformspor der sigter mod **modernisering** af den offentlige sektor. Målet er at frigøre/omfordele 12 mia. kr. frem mod 2020.

1. Indledning

Til udvalgenes orientering redegøres kort for Danmarks Konvergensprogram 2015¹, der er udarbejdet som led i Det Europæiske Semester. Sidstnævnte danner rammen om det økonomisk-politiske samarbejde i EU. Konvergensprogrammet indgår også i Folketingets procedure vedrørende Det Nationale Semester.

Konvergensprogrammet er fremsendt til EU-kommissionen d. 27. marts 2015. Som nævnt redegøres der kort for **hovedpunkterne** i konvergensprogrammet.

2. Nøgletal for dansk økonomi 2013-2020

Tabel 1 viser en række nøgletal for dansk økonomi. Tallene fra 2015 og frem til 2020 er prognosetal.

Tabel 1: Nøgletal for dansk økonomi 2013-2020

Beregningsteknisk forløb

	Konjunkturår ¹⁾				Genopretningsperiode 2017-2019 ²⁾	Potentiel vækst 2020 ³⁾
	2013	2014	2015	2016		
Outputgap og reale vækstrater (pct.)						
Outputgap (pct. af BNP)	-2,8	-2,2	-1,9	-1,4	-0,5	0,0
BNP	-0,5	1,0	1,6	2,0	2,2	1,8
Efterspørgsel, realvækst, pct.						
Privat forbrug	0,0	0,3	1,8	1,7	2,4	2,1
Offentligt forbrug	-0,5	1,4	1,0	0,1	0,8	0,8
Faste bruttoinvesteringer	0,9	2,9	2,9	5,1	4,8	5,2
Eksport	0,8	2,9	4,0	4,7	4,7	3,6
Import	1,5	4,0	4,9	5,3	5,4	4,8
Arbejdsmarked og produktivitet						
Arbejdsstyrkevækst (pct.)	0,0	0,3	0,7	0,6	1,0	0,6
Beskæftigelsesvækst (pct.)	0,0	0,7	0,9	0,9	1,2	0,6
Strukturel bruttoledighed (pct. af arbejdsstyrken)	3,9	3,5	3,4	3,3	3,3 ⁴⁾	3,2
Registreret (brutto)ledighed (pct. af arbejdsstyrken)	5,3	4,7	4,5	4,2	3,5 ⁴⁾	3,2
Timeproduktivet, hele økonomien	0,7	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1

1) Forløbet i 2015-16 tager udgangspunkt i det teknisk justerede konjunkturgrundlag

2) Væksten i 2017-19 er inkl. konjunkturgenopretning (den forventede normalisering af væksten, egen bemærkning)

3) Fra og med 2020 følger BNP-væksten den potentielle vækst

4) Gennemsnit for perioden

Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriet

¹ [Danmarks konvergensprogram 2015](#)

Konvergensprogrammet er afspejlet i nøgletallene ovenfor og redegør for de overordnede målsætninger i den økonomiske politik. Programmet indeholder en beskrivelse af den samfundsøkonomiske udvikling frem til 2020.

Konvergensprogrammet viser, ifølge regeringen, at det går den rigtige vej i dansk økonomi. Der har været **vækst i seks kvartaler i træk**, hvor 38.000 flere er kommet i job, og færre er ledige. De meget lave renter og faldet i olieprisen styrker væksten i år. I Konvergensprogrammet er vækstskønnet for 2015 hævet til 1,6 pct. **Det er 0,2 pct. -point højere end skønnet i den seneste konjunkturvurdering i Økonomisk Redegørelse, december 2014.**

Selvom dansk økonomi er i fremgang, er der stadig ledige ressourcer i økonomien (jf. outputgabet i tabel 1). På den baggrund er finanspolitikken tilrettelagt med henblik på at understøtte økonomien mest muligt inden for de finanspolitiske rammer i budgetloven og i Stabilitets- og Vækstpagten.

Fra et skønnet strukturelt underskud på 0,5 pct. af BNP i 2016 forbedres den strukturelle saldo gradvist frem mod 2020, hvor der forventes strukturel balance mellem de offentlige indtægter og udgifter.

Fremgangen på **arbejdsmarkedet** styrker grundlaget for stigende privat forbrug. Forbruget understøttes også af udviklingen på boligmarkedet. Boligpriserne er på vej op, og antallet af tvangsauktioner er lavt. Samtidig er **forbrugertilliden steget** til samme niveau som i midten af 00'erne. Især er familiernes vurdering af deres egen økonomi styrket, hvilket også skal ses i sammenhæng med, at der er kommet bedre balance i husholdningernes økonomi.

Før krisen var forbruget steget til et uholdbart højt niveau set i forhold til indkomsterne. Nu ligger forbruget imidlertid på et niveau, der giver mulighed for, at det kan stige i takt med indkomsterne, som også understøttes af de lave renter og faldet i energipriserne.

Der er som nævnt fortsat **betydelige ledige ressourcer** i økonomien, og for 2015 skønnes et outputgab på omkring 2 pct. af BNP. I 2016 skønnes outputgabet at udgøre 1½ pct. af BNP. Fremskrivningen er baseret på en gradvis genopretning af økonomien, således at outputgabet lukkes omkring 2019.

Den langstrakte periode med et negativt outputgab skal ses i lyset af, at genopretningsperioder efter finansielle kriser typisk tager længere tid, samt at fremgangen i potentielt BNP som følge af reforminitiativer ventes at tage til i de kommende år.

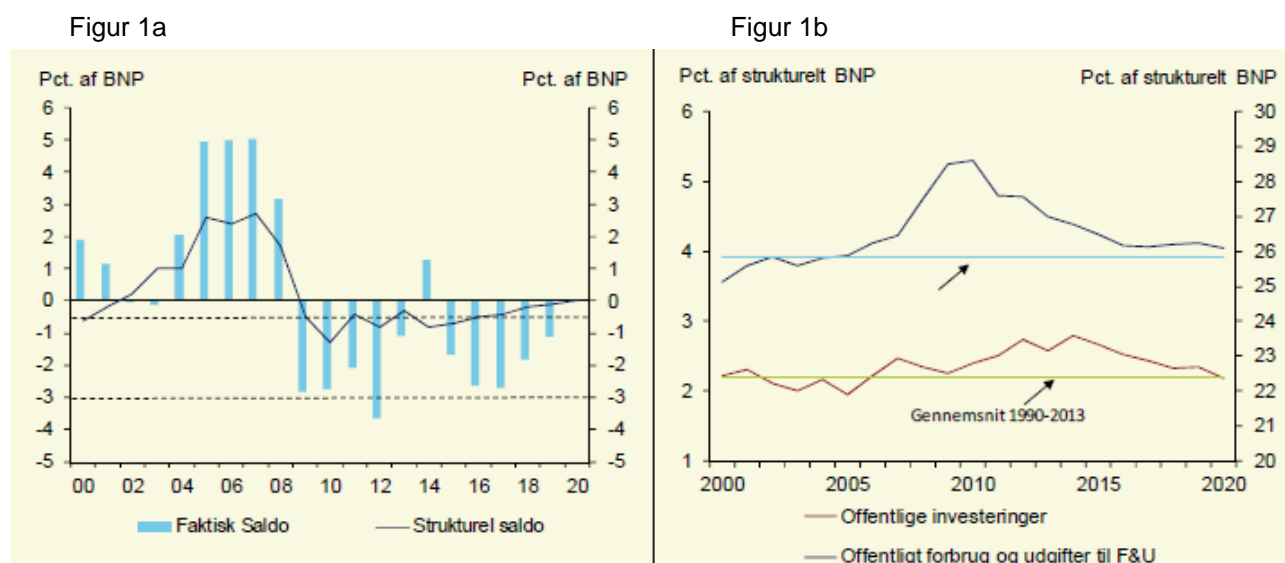
Samlet skønnes konjunktornormaliseringen, den underliggende demografiske udvikling samt tidligere og nye reformer at **hæve beskæftigelsen** med ca. 190.000 personer fra 2013 til 2020, hvoraf ca. 105.000 skyldes en stigning i den strukturelle beskæftigelse. Den private beskæftigelse ventes at stige med ca. 180.000 personer.

Som nævnt ovenfor tilrettelægges den økonomiske politik inden for rammerne af budgetloven og **overholder EU's fælles regler**, herunder Stabilitets- og Vækstpagtens underskudsgrænse for den faktiske saldo på 3 pct. af BNP (jf. figur 1a nedenfor). Finanspolitikken har under den økonomiske krise været tilrettelagt med henblik på at efterkomme den EU-henstilling for perioden 2011-13, som Danmark fik i 2010, og efterfølgende at understøtte vækst og beskæftigelse inden for rammerne af budgetloven.

En lempelig udgiftspolitik med navnlig ekstraordinært høje offentlige investeringsniveauer har isoleret været med til at holde hånden under den økonomiske aktivitet i kriseårene (jf. figur 1b nedenfor).

Figur 1a: Faktisk og strukturel saldo – 2000-2020

Figur 1b: Udgifter til offentligt forbrug og investeringer

Anm: De vandrette stiplede linjer i figur 1.3 viser budgetlovens grænse på ½ pct. af BNP for det strukturelle underskud og Stabilitets- og Vækstpagtens grænse for det faktiske underskud på 3 pct. af BNP

Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriet

I takt med at den økonomiske fremgang tager fart, vil der i de kommende år være behov for gradvist at **trække den lempelige finanspolitik tilbage** og dermed sikre, at finanspolitikken er symmetrisk henover konjunkturcyklen. Finanspolitikken tilrettelægges, så afstanden til budgetlovens underskudsgrænse gradvist øges frem mod målet om **strukturel balance i 2020**.

3. Mål og strategi frem mod 2020

Som nævnt ovenfor tilrettelægges finanspolitikken efter de overordnede mål om holdbarhed og mindst strukturel balance i 2020 samt, at de offentlige finanser holdes inden for de grænser, der følger af budgetloven og EU-bestemmelser.

Som led i **EU's Stabilitets- og Vækstpakt** skal medlemslandene fastsætte et nationalt mellemfristet mål for de offentlige finanser i form af et sigtepunkt for den strukturelle saldo – det såkaldte MTO (Medium Term Objective). Danmarks nationalt fastsatte MTO er på $-\frac{1}{2}$ pct. af BNP svarende til budgetlovens underskudsgrænse. Grænsen på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP er fastlagt ud fra, at dette niveau for det strukturelle underskud som udgangspunkt sikrer, at det faktiske underskud i en normal lavkonjunktur med høj sandsynlighed kan overholde grænsen på 3 pct. af BNP.

De centrale finanspolitiske målsætninger og instrumenter er beskrevet nærmere i **boks 1**.

Boks 1: Centrale finanspolitiske mål og instrumenter

Planlægningen af finanspolitikken sker indenfor de overordnede rammer, der udgøres af budgetloven og 2020-planen. Målene og instrumenterne i den finanspolitiske planlægning er:

- Holdbare offentlige finanser operationaliseret ved mindst strukturel balance i 2020.
- Det årlige strukturelle underskud må højst udgøre $\frac{1}{2}$ pct. af BNP ved fremlæggelsen af finanslovsforslaget for et givent finansår, og skal gradvis reduceres frem mod 2020 med henblik på at sikre mindst balance i dette år.
- Udgiftslofter understøtter, at de overordnede finanspolitiske mål indfries. Lofferne fastsættes af Folketinget og sætter bindende rammer for udgifterne i stat, kommuner og regioner. Hvert år vedtages der i forbindelse med finansloven udgiftslofter for det nye fjerdeår, så lofterne dækker en løbende 4-årig periode. Tiltag til bedre økonomistyring og økonomiske sanktionsmekanismer skal understøtte overholdelse af udgiftslofterne.
- De Økonomiske Råd skal løbende vurdere, om den økonomiske politik overholder målet for den strukturelle saldo, og om udgiftslofterne overholdes og er afstemt med de mellemfristede udsigter.

Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriet

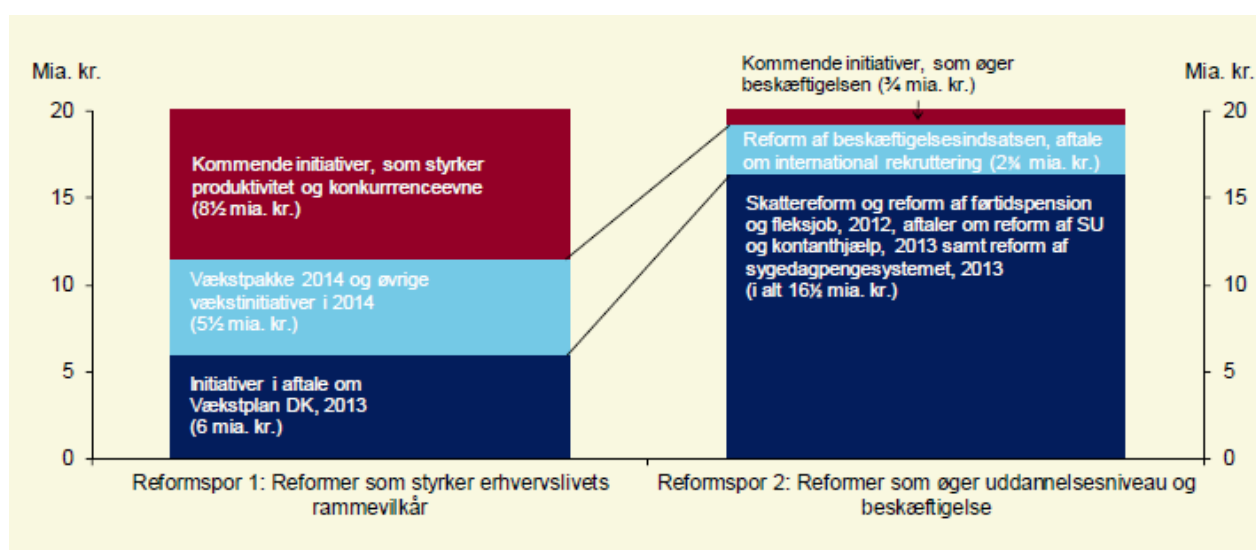
En væsentlig forudsætning for den langsigtede holdbarhed af de offentlige finanser er **levetidsindekseringen af efterløns- og folkepensionsaldrer**, som følger af tilbagetrækningsaftalen. Ifølge aftalen skal nye efterløns- og folkepensionsaldrer som følge af denne indeksering besluttes af Folketinget. Det skal første gang ske i 2015 med virkning for efterlønsalderen i 2027 og folkepensionsalderen i 2030 og derefter igen hvert femte år.

De gennemførte reformer giver mulighed for, **at udgifterne til offentligt forbrug og forskning og udvikling** kan vokse med gennemsnitligt ca. 3 mia. kr. årligt i 2014-20.

De 2+1 reformspor

Det er en central målsætning, at **væksten frem mod 2020 skal forøges med i alt 40 mia. kr.** via politiske initiativer svarende til 2 pct. af BNP. Vækstmålsætningen skal opfyldes gennem tiltag i to reformspor, som blev udmeldt i *Vækstplan DK*, og regeringen er med de allerede gennemførte reformer godt i gang med at indfri vækstmålsætningen, siger økonomi- og indenrigsministeren (jf. figur 1.2).

Figur 1.2: Status for opnåelse af målsætninger med reformspor 1 og 2

Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriet

Reformspor 1 er rettet mod tiltag, som **forbedrer erhvervslivets rammevilkår** og derved styrker konkurrenceevnen og løfter produktiviteten. Der er med aftalerne om *Vækstplan DK* og *Vækstpakke 2014* realiseret bidrag for ca. 11½ mia. kr. ud af det samlede mål om tiltag, der løfter BNP med 20 mia. kr. **Dermed resterer et bidrag på 8½ mia. kr.**

Reformspor 2 sigter mod at videreføre og udbygge initiativer til at **øge uddannelsesniveaue**t og samtidig gennemføre fortsatte reformer, som øger den strukturelle beskæftigelse. Det er målsætningen, at reformspor 2 skal bidrage til den samlede fremgang i den økonomiske vækst med yderligere 20 mia. kr. frem mod 2020. Der er inden for reformspor 2 på nuværende tidspunkt gennemført reformer, der bidrager til BNP med i alt ca. 19¼ mia. kr. For at nå ambitionen udestår dermed et yderligere **bidrag til BNP på ¼ mia. kr. fra reformer.**

Med *Vækstplan DK* fastlagde regeringen endvidere et **tredje reformspor om modernisering af den offentlige sektor**. Reformsporet skal sikre en effektiv ressourceudnyttelse og en fortsat høj kvalitet i den offentlige velfærdsservice. Målet er at frigøre 12 mia. kr. frem mod 2020 til udvikling af den offentlige service gennem en fortsat modernisering og effektivisering af den offentlige sektor.

Den planlagte udgiftsvækst frem mod 2020 er dermed kun en del af grundlaget for fortsat kvalitet og udvikling i den offentlige sektor. Moderniseringsarbejdet er godt i gang, og regeringen vil løbende gennemføre nye initiativer og implementere dem i finanslovsaftaler, økonomiaftaler mv.

Der følges løbende op på de opnåede mål, og reformarbejdet vil fortsætte i de kommende år, skriver økonomi- og indenrigsministeriet.

Med venlig hilsen

Emma Bang Frich, Niels Hoffmeyer (3602)